

Om rygning og brug af nikotinprodukter under graviditet.

I denne uge har der været betydelig presseomtale af en ny undersøgelse, som omhandler visse sundhedsmæssige konsekvenser af gravides brug af nikotinerstatningsprodukter. Flere medier har formidlet det budskab, at det skulle være sundere for gravide at ryge end at anvende nikotinplaster og -tyggegummi. Sundhedsstyrelsen skal derfor udtale følgende:

Budskabet til gravide, der vil have de bedste muligheder for at føde et sundt barn, er klart. Gravide skal ikke ryge, og gravide skal ikke anvende lægemidler – heller ikke nikotinpræparater – uden at have drøftet det med deres læge. Hvis den rygende gravide ikke kan holde op med at ryge ved hjælp af de øvrige tilgængelige hjælpemidler (selvhjælpsmaterialer, rådgivning eller gruppestøtte), og der skal træffes et valg mellem rygning og nikotinpræparater, er det fortsat Sundhedsstyrelsens vurdering, at nikotinpræparater udgør en mindre risiko for graviditets- og fødselskomplikationer og skader på det ufødte barn end fortsat rygning. Lægemedelstyrelsen har i overensstemmelse hermed overfor Sundhedsstyrelsen oplyst, at man på baggrund af den netop offentliggjorte undersøgelse ikke finder anledning til at ændre på den nuværende produktinformation vedrørende nikotinpræparater.

Dokumentation:

Der er overvældende dokumentation for, at rygning under graviditet øger risikoen for en række komplikationer i svangerskabet, under fødslen og for barnets helbred. Der er 40 procents større risiko for at føde for tidligt, der er dobbelt så stor risiko for at føde et undervægtigt barn (under 2500 gram), der er større risiko for dødfødsel og op mod tre gange så stor risiko for vuggedød. Årsagssammenhænge er ikke fuldt belyst, men nikotin menes at være en væsentlig faktor.

En netop offentliggjort undersøgelse, som har fået stor opmærksomhed i medierne, har undersøgt relationerne mellem rygning/ikke-rygning i første trimester (første tredjedel af graviditeten) og medfødte misdannelser hos nyfødte. Endvidere har undersøgelsen i særlig grad set på eks-rygere, der i graviditeten anvendte nikotinpræparater i første trimester. Undersøgelsen er baseret på danske data fra Mor-Barn kohorten og det danske fødselsregister, og danske forskere har deltaget i arbejdet.

Undersøgelsens hovedresultat er, at der ikke findes øget forekomst af medfødte misdannelser hos børn af rygere sammenlignet med ikke-rygere. Der er en tendens til øget forekomst af læbe-ganespalte hos børn af rygere, hvilket også er fundet i andre undersøgelser. Det mest overraskende er dog, at eks-rygere, der bruger nikotinpræparater, har en svagt øget risiko for medfødte muskel-skeletale misdannelser sammenlignet med både ikke-rygere og rygere. Ser man kun på alvorlige misdannelser generelt, er resultatet ikke længere statistisk signifikant – d.v.s. sikkert. Forskerne bag undersøgelsen konkluderer da også, at der er brug for flere undersøgelser, før vi kan være sikre på, om resultaterne holder.

Undersøgelsen er interessant men kan også kritiseres på en række punkter. For det første er der tale om et meget lille antal, der i undersøgelsen har anvendt nikotinpræparater – 250 kvinder – hvorfor det totale antal af misdannelser i denne gruppe bliver lavt – 19 – hvoraf kun de 11 kategoriseres som alvorlige. Antallet af misdannelser i knogler og muskler er så lavt som 14 – hvoraf de 7 er ustabil hofteled, som ekskluderes på grund af usikkerhed om diagnosen. Af de resterende 7 tilfælde rubriceres de 6 som alvorlige. Det er således bemærkelsesværdigt, at der kun er statistisk signifikans for sammenhængen, når man anvender samtlige 7 tilfælde af muskel-skeletale misdannelser – og ikke, hvis man kun ser på de alvorlige 6 tilfælde.

En anden svaghed, som forskerne selv påpeger, er, at undersøgelsen kun beskæftiger sig med levendefødte børn. Da rygning medfører øgede rater af dødfødsel og muligvis også af spontan abort, kan et vist antal misdannelser hermed være elimineret. Endelig er det ikke oplyst, hvornår de gravide, der anvender nikotinerstatningen, er ophørt med at ryge – eller hvornår de er begyndt at anvende nikotinpræparater.

Undersøgelsens resultater vurderes derfor samlet set at være meget usikre og kan bedst betragtes som hypotesegenererende. Sundhedsstyrelsen og Lægemiddelstyrelsen vil fortsat følge med i den nyeste videnskabelige litteratur på området.